

Glosy a aktuality.

Univ. prof. JUDr. Vilém Funk.

Ve svém střešovickém zátiší dožil se dne 14. ledna 1945 věku sedmdesáti let řádný profesor finančního práva na právnické fakultě české university Karlovy v. v. JUDr. Vilém Funk. Je z hlavních budovatelů moderní české právní nauky finanční, snad většina žijících finančních právníků byla jeho žáky.

Narodil se v Praze dne 14. ledna 1875 a navštěvoval tu malostranské gymnasium. Pak vstoupil na právnickou fakultu tehdejší české university Karlo-Ferdinandovy. Zde věnoval se zvláště pod vedením prof. Stupeckého právu občanskému a pod vedením slavné první generace národohospodářské, profesorů Albína Bráfa, Josefa Kaizla a Matouše Talíře vědám státním. Po promoci r. 1899 nastoupil službu u okr. fin. ředitelství, ale již po roční praxi odchází za účelem prohloubení svých studií na universitu v Berlíně, kde se stává žákem proslulých národohospodářů Adolfa Wagnera, Gust. Schmollera, Rich. Kaufmanna a Maxe Seringa. Odtamtud po roce odchází ještě na universitu vídeňskou, kde poslouchá zvláště hlavu rakouské školy národohospodářské, prof. Karla Mengera.

Po návratu z Vídně slouží nejprve u finanční prokuratury, pak u českého zem. výboru. Roku 1903 se na základě spisu »Poplatek z převodů na případ smrti« (I. díl 1902, 330 str., II. díl 1903, 258 str.) habilituje na české právnické fakultě pro obor finančního práva. R. 1909 stává se mimořádným, r. 1912 řádným profesorem této discipliny. V letech 1921/22 a 1934/35 byl děkanem právnické fakulty, 1938/39 rektorem university. Jest řádným členem I. třídy České akademie věd a umění v Praze. V letech 1911 až 1918 byl poslancem na říšské radě. Účastnil se zvláště projedná-

vání novely k přímým daním (č. 13/1914 ř. z.), jeho zásluhou přebudováno řízení ve směru ochrany poplatníka.

Svým založením je Funk právníkem. Prof. Stupecký v něm vzbudil lásku k právu občanskému, odtud pramení jeho zájem o právo poplatkové, projevivší se jeho prvním velkým spisem. Život dovedl jej pak i k ostatním oborům finančním. V druhém životním údobí věnuje se i hospodářské strážce, výsledkem je soustavné dílo »Finanční věda«, vycházející r. 1930 v třetím vydání (360 stran). Funkova životní práce vrcholí v soustavném zpracování celého oboru našeho finančního práva v jeho nejdůležitějším spise »Naše berní právo« (664 stran), jenž vychází v letech 1934/35. Je to prvé soustavné zpracování této látky v českém jazyce. Zvláště šťastně se zde Funkovi podařilo vydestilovat z našeho platného práva, pozůstávajícího z různorodých právních norem, vyrostlých za posledních 150 let ze zcela odlišných poměrů hospodářských i státních, jednotlivé vůdčí právní zásady, seřaditi je v organickou soustavu a tak poukázati na jejich přednosti i nedostatky. Tímto dílem přiřadila se česká literatura finančně-právní čestně k ostatní evropské literatuře tohoto oboru.

Vedle těchto tří spisů základních napsal Funk ještě několik knížek menších a přes sto časopiseckých článků ze všech oborů finančního práva a finanční vědy.

Jan M. Novotný.

Byl § 6. odst. 1 alimentčního zákona zrušen ustanovením § 6, odst. 3 nař. o zabavení mzdy?

Aby nároky na poskytování výživy byly zajištěny, bylo podle ustanovení § 372 ex. ř. k návrhu povolití výkon

exekučních úkonů, musila-li býti vedena exekuce již jednou proti dlužníku k dobytí dospělých splátek výživného, avšak zajištění výživného smělo býti povoleno jen pro tolik výživného, kolik ho ve lhůtách jednoho roku dospívalo.

Na základě tohoto ustanovení důsledně rozh. n. soudu ze dne 20. listopadu 1930, R I 811/30, Vážný 10330 v souhlase s literaturou¹⁾ vyslovilo právní větu:

»I když byla již jednou povolena zajišťovací exekuce podle § 372 ex. ř., poněvadž byl dlužník v prodlení s placením výživného, nelze po uplynutí jednoho roku znovu povolití zajišťovací exekuci na další rok, nedal-li dlužník znovu dojítí k exekuci pro splatné dávky výživného.«

Ustanovení § 372 ex. ř. bylo však modifikováno zněním § 6, odst. 1 zák. ze dne 16. prosince 1930, Sb. č. 4/1931 (alimentační zákon), který stanovil, že k zajištění alimentálních nároků (blíže vyčtených v § 5 tohoto zákona) může býti proveden výkon exekučních úkonů (zajišťovací exekuce), jakmile se zahájí nebo již dříve se zahájila proti dlužníku exekuce k dobytí některé dospělé pohledávky, s tím, že zajištění smí býti pokaždé povoleno jen pro dávky, které dospějí v jednom roce.

Tím ovšem bylo nutno revidovati názor, vyslovený ve shora uvedené právní větě nejvyššího soudu ze dne 20. listopadu 1930, R I 811/30, Vážný 10330, opřený o § 372 ex. ř., a v rozh. n. soudu ze dne 22. listopadu 1935, Rv II 646/35, Vážný 14726, bylo vysloveno:

»K povolení zajišťovací exekuce (sc. I, na 1 rok) pro výživné (§ 6 aliment. zák.) stačí, že muselo býti již jednou proti dlužníku splatné výživné exekučně vymáháno; nového prodlení jeho není třeba.«

Další změnu ustanovení přinesl § 6, odst. 3 nař. o zabavení mzdy ze dne

30. října 1940, Věstn. ř. prot., str. 559, který stanoví, že pro nároky na výživné — stejně i pro renty, jež jest platiti z důvodů ublížení na těle nebo na zdraví — může býti současně se zabavením pro splatné nároky zabaven a odevzdán i pracovní důchod v budoucnu splatný pro nároky, které se pak v ten který čas stávají splatnými.

Ustanovení § 6, odst. 3 nař. o zabavení mzdy předpokládá k povolení exekuce zajišťovací pro alimentální nároky:

a) prodlení dlužníkově (arg. slova »splatné nároky«),

b) současnost návrhu (arg. slova »současně se zabavením pro splatné nároky«).

Na druhé straně již nezná § 6, odst. 3 nař. o zabavení mzdy omezení, uvedených v § 372 ex. ř. a v § 6, odst. 1 alimentálního zákona, že zajištění může býti povoleno jen pro dávky, které dospějí v 1. roce, nýbrž jest možno zajistiti alimentální nároky na dobu neurčitou (arg. slova »v budoucnu«.)²⁾

V jednotlivostech sluší poznamenati dále:

I když ustanovení § 6, odst. 3 nař. o zabavení mzdy mluví o »splatných nárocích«, jest třeba míti zato, že množného čísla bylo užito jednak vzhledem k tomu, že může jíti o alimentální nároky a jednak o renty z důvodů ublížení na těle a zdraví a že § 6, odst. 1 cit. nař., na něž jest navazováno, mluví výčetmo o různých družích alimentálních nároků. Proto k povolení zajišťovací exekuce pro nároky budoucí bude stačiti prodlení se splacením jediné dávky výživného.

Na druhé straně vyslovuje § 6, odst. 3 nař. o zabavení mzdy, požadavek současnosti zabavení pra-

¹⁾ Hora: Soustava exekučního práva, 1930, str. 233. Neumann: Kommentar, díl I, vyd. 1929, str. 1114 (správně 1146 a násl.).

²⁾ Stejně rozh. kraj. civ. soudu v Praze, ze dne 5. června 1943, R IV 441/43, Právník, roč. 1943, str. 262 a násl.

covního důchodu pro splatné nároky a pro nároky v budoucnu splatné.³⁾ Z toho ustanovení seznáváme, že § 6, odst. 3 o zabavení mzdy, vrací se zpět k zásadě formálně zrušeného § 372 ex. ř. a ku shora uvedené právní větě rozh. n. soudu ze dne 20. listopadu 1930, R I 811/30, Vážný 10.330.

Pokud ovšem vymáhající věřitel navrhl by současně s uhrazovací exekucí pro splatné nároky zajišťovací exekuci pro budoucí nároky s omezením na 1 rok, nezbuďte soudu než toto omezení vysloviti, neboť nemůže jíti ultra petita partium (arg. § 78 ex. ř., § 405 c. ř. s.). Otázkou jest, zda po uplynutí jednoho roku mohl by vymáhající věřitel, vzhledem k § 6, odst. 3 nař. o zabavení mzdy domáhati se nového zajištění pro nároky, splatné v budoucnu i v tom případě, kdyby se dlužník neocitl opětovně v prodlení.

Tento případ řešilo usnesení kraj. soudu civilního v Praze ze dne 7. února 1944, R XXVI 48/44, které k rekursu strany povinné, která uplatňovala

a) že podle § 6, odst. 3 nař. o zabavení mzdy lze zajišťovací exekuci povolit pouze současně s uhrazovací exekucí,

b) že ustanovení § 6 alim. zák. bylo do té míry § 6, odst. 3 nař. o zabavení mzdy modifikováno, že bez podmínky současnosti prodlení dlužníka nelze ani podle § 6, odst. 1 alim. zák. žádati povolení uhrazovací exekuce,

c) in eventum, že i kdyby bylo podle § 6, odst. 1 alim. zák. na základě starého prodlení dlužníka (srovn. shora uvedené rozh. Vážný 14.726) zajišťovací exekuce povolena, že neměly býti útraty návrhu uznány za účelné (§ 74 ex. ř. slova »... jichž bylo třeba k tomu, aby

právo bylo uskutečněno...«), neboť strana vymáhající mohla již při prvním dlužníkově prodlení podle § 6, odst. 3 nař. o zabavení mzdy zajistiti si veškerý důchod dlužníka v budoucnu splatný a nemusela se tehdy omeziti na zajištění jednorozční.

O tomto rekursu krajský soud civilní v Praze vyslovil:

»Rekurs není důvodný.

Jak správně stěžovatel ve stížnosti uvádí, byl § 372 ex. ř. zrušen nařízením o zabavení mzdy z r. 1940, takže při povolování zajišťovací exekuce pro výživní, ani při žádosti o ní, nelze na § 372 ex. ř. bráti zřetel.

Rovněž správně uvádí stěžovatel, že v tomto případě nejsou dány předpoklady zabavení pracovního důchodu v budoucnosti splatného pro alimentární dávky podle ustanovení § 6, odst. 3 nař. o zabavení mzdy z r. 1940, poněvadž není současně vedena exekuce uhrazovací pro nároky již splatné, takže ani podle tohoto ustanovení nemohla by být požadována exekuce povolena.

Stěžovatel ale přehlíží, že zajišťovací exekuce pro nároky alimentární jest upravena též ustanovením § 6 alimentárního zákona Sb. č. 4/1931, který nařízením o zabavení mzdy zrušen nebyl. Podle právě citovaného paragrafu může býti pro alimentární dávky, které dospějí v jednom roce, vedena zajišťovací exekuce, jakmile se zahájí, nebo již dříve zahájila, proti dlužníku exekuce k vydobytí některé dospělé dávky.

Vymáhající strana v návrhu uvedla a také stěžovatel ve stížnosti uznává, že byla již k vydobytí dlužného výživného povolena straně vymáhající proti stěžovateli exekuce uhrazovací. Tím jest dán předpoklad povolení zajišťovací exekuce podle § 6 alim. zák. a proto prvý soud po právu rozhodl, když navrhovanou zajišťovací exekuci povolil.

Stejně správně přiznal prvý soud straně vymáhající útraty povolení exekuce, poněvadž tato mohla žádati podle § 6 alim. zák. zajišťovací exekuci jen pro dávky v jednom roce dospívající a nikoliv na dobu delší, takže pokud nemá možnosti použití ustanovení § 6, odst. 3 nař. o zabavení mzdy, jsou její opakující návrhy na povolení zajišťovací exekuce a útraty s těmito návrhy spojené účelné ve smyslu § 74 ex. ř.

Proto rekursní soud rekursu nevyhověl a napadení usnesení v celém rozsahu potvrdil.«

Tomuto řešení nelze podle mého názoru přisvědčiti. Výnos min. spravedlnosti ze dne 20. prosince 1940, čís. 59.179, obsahující vysvětlivky k nař. o zabavení mzdy, uvádí k § 6,

³⁾ Stejný názor vyslovilo usnesení kraj. soudu civilního v Praze ze dne 7. února 1944, R XXVI 48/44.

odst. 3 cit. nař., že toto ustanovení umožňuje zabavení budoucně splatných částek a jich přikázání, že tedy nejde jen o exekuci zajišťovací podle § 370 ex. ř., takže se jde v tomto směru dále než podle § 6 alim. zákona.⁴⁾ Ustanovení § 6, odst. 1 alimentárního zákona pak bylo pouhou modifikací ustanovení § 372 ex. ř., které bylo však výslovně zrušeno § 13, odst. 3 nař. o zabavení mzdy a to i s § 6, odst. 1 alim. zák. neboť právě na toto ustanovení jest vztahovati slova: »a doplňující ustanovení k němu vydaná« (doslov § 13, odst. 3 nař. o zabavení mzdy).

Činí-li postup podle nař. o zabavení mzdy v rámci exekučního řádu ze dne 27. května 1896, č. 79 ř. z., určité potíže, jest ustanovení § 6, odst. 3 nař. o zabavení mzdy účelným zjednodušením. Pokud dlužník, jemuž jest plnění alimentární nárok či rentu z důvodů ublížení na těle nebo zdraví, zůstane v prodlení, má věřitel právo navrhnouti právě současně se zabavením pracovního příjmu pro tyto nároky i zabavení a odevzdání důchodu v budoucnu splatného, a to bez jakéhokoliv časového omezení.

Tím jest těmto důležitým nárokům dána důrazná možnost jedním návrhem vydobýti obmeškávalou dávku a zajistiti plnění veškerých budoucích dávek,⁵⁾ a dlužník jest povinen hraditi náklady pouze jednoho návrhu.

Pokud by věřitel nepoužil výhody § 6, odst. 3 nař. o zabavení mzdy patrně proto, že věřil, že dlužník dále bude řádně plniti, pak není ani praktického důvodu k užití zásad § 6, odst. 1 alim. zák. — o nichž máme zato, že nejsou v účinnosti — pro tu pouhou okolnost, že věřitel při řádném dalším plnění dlužníkově změní

⁴⁾ I toto ustanovení šlo dále než ustanovení §§ 370 a násl. ex. ř.

⁵⁾ Změna pracovního místa a výše důchodu jsou ovšem okolnosti, které nelze předvídati a které na shora uvedené zásadě ničeho nemění.

svůj názor a začne si přátí zabezpečení svých nároků.⁶⁾

S hlediska nákladů řízení sluší uvést, že poněvadž zajišťovací exekuce podle § 6, odst. 1 alim. zák. mohla býti povolena jen na základě exekučního titulu,⁷⁾ přiznávala prakse straně vymáhající náklady řízení podle § 74 ex. ř.⁸⁾ a vzhledem k tomu, že k postupům podle § 6, odst. 1 alimentárního zákona stačilo pouze jedno prodlení,⁹⁾ zatěžoval vymáhající věřitel v ročních obdobích dlužníka vždy dalšími náklady zajišťovací exekuce, které v součtu byly velmi značné. Naproti tomu při postupu podle § 6, odst. 3 nař. o zabavení mzdy, jest sice nutno základ pro určení nákladů vypočítati s ohledem na § 3 vl. nař. o adv. sazbě, Sb. č. 95/1923, podle § 58, odst. 1 j. n. kapitalisací nároku, avšak jde o náklady, které se nemohou opakovati.

Miloš Kučera.

Copyright by ...

V knihách, novinách, časopisech i jinde setkáváme se dosti často s doložkou »Copyright«, načež následuje datum a jméno autorovo, nakladatellovo, vydavatelovo či jiné osoby ať fysické či právnické, která je držitelem původských práv, či aspoň určité části jejich obsahu.

Jaký je význam této doložky?

Čl. 4 revidované úmluvy bernské (RUB) má v odst. 2 ustanovení, podle něhož požívání a vykonávání původských práv nejsou vázána žádnou formalitou.

⁶⁾ Zajištění podle všeobecných ustanovení §§ 370 a násl. ex. ř. ovšem není za podmínky tam uvedených tím vyloučeno.

⁷⁾ Srovn. rozh. n. soudu ze dne 7. dubna 1933, R I 261/33, Vážný 12.505.

⁸⁾ Srovn. § 6, odst. 3 alim. zák., § 75 ex. ř. a § 376, odst. 2 ex. ř. a důvody rozh. n. soudu ze dne 4. října 1927, R I 831/27, Vážný 7381.

⁹⁾ Srovn. rozh. n. soudu ze dne 22. listopadu 1935, Rv II 646/35, Vážný 14.726.

Rakouský zákon o právu autorském z 26. XII. 1895, ř. z. č. 197, který u nás platil až do roku 1926, vázal v celé řadě případů původské právo na různé formalty. Tak na př. § 28 ustanovoval, že původce má výlučné právo vydati překlad vydaného díla pouze tenkrát, jestliže si právo to vyhradil výslovně ke všem nebo určitým jazykům výhradou uvedenou na titulním listě v předmluvě nebo na počátku všech exemplářů. Podle § 26 téhož zákona existovalo původské právo k beletristickým, vědeckým a odborným článkům třeba by vyšly v některém veřejném listě jen tehdy, když na počátku jich byl patisk zakázán. Podle § 34 příslušelo původci u děl hudebních (jiných než divadelních) právo dílo veřejně provozovati po jeho vydání jen tenkrát, když si při vydání díla provozovací právo vyhradil. Podle § 40 k vyšším dílům fotografickým, vyjímajíc podobizny, existovalo právo původské jen tenkrát, když na každé rozmnožení nebo na kartoně, na kterém rozmnoženína jest upevněna, bylo vyznačeno jméno nebo firma a bydliště původcova nebo nakladatelova a kalendářní rok, kdy dílo vyšlo a pod. Je tedy zřejmo, že rakouský zákon ř. z. č. 195/1897 nesnášel se se zásadou platnou v 2. odst. čl. 4 RUB.

Náš platný zákon o právu autorském z 24. XI. 1926, Sb. č. 218, byl sice koncipován na základech zákona rakouského, avšak důvodová zpráva nás informuje, že zákonodárce byl veden snahou mimo jiné přizpůsobiti naše pozitivní právo zásadám RUB, zejména pak též zásadě stanovené v 2. odst. čl. 4.

Projdeme-li náš zákon, tu zjistíme, že tato snaha byla uskutečněna právě v těch mezích, jež jsou dány ustanoveními RUB. Dílo je chráněno okamžikem svého stvoření bez jakýchkoliv výhrad nebo jiných formalit.

Řekl jsem, že zásada tato byla uskutečněna v našem zákoně v mezích daných RUB. Druhý odst. čl. 9 RUB ustanovuje, že kromě feuilletonových románů a novel může každý novinový článek býti otištěn jinými novinami, nebylo-li jeho otištění výslovně zakázáno. Této možnosti použil i náš zákon a ustanovil v § 24:

»Články a zprávy v novinách a časopisech.

(1) Články a stati časového významu o otázkách hospodářských, politických, kul-

turních a náboženských, uveřejněné v novinách nebo časopisech, mohou býti k výměně názorů v jiných novinách nebo časopisech otištěny, není-li to výslovně zapovězeno. K zápovědi stačí všeobecná výhrada na čelném místě novin nebo časopisu. Při otisku jest zřetelně udati pramen i původce, byl-li uveden.

(2) Jiné články a stati, romány, novely, povídky a básně, jakož i pojednání zábavného, vědeckého, technického nebo uměleckého obsahu, uveřejněné v novinách nebo v časopisech, nesmějí býti otištěny jinde bez původcova svolení, třeba nebyla učiněna výhrada podle odstavce prvního.

(3) Zprávy a telegramy politického obsahu, nejsou-li označeny jako původní zprávy, pak denní novinky a smíšené zprávy skutkového obsahu, které jsou prostými sděleními, mohou býti z novin a časopisů jinde otištěny.«

Jak patrně, jsou články a stati jmenované v odst. 1 tohoto paragrafu chráněny před otištěním pouze tehdy, je-li to výslovně zapovězeno. Jde tedy o výjimku ze shora uvedené zásady. Na rozdíl od RUB vyjmenovává § 24 případy, na něž dopadá, tedy určuje je způsobem užším, než jak to činí čl. 9 RUB, který mluví o každém novinovém článku kromě feuilletonových románů a novel. U zpráv a telegramů požaduje zákon pro ochranu před otištěním, aby byly označeny způsobem zvláště určeným jako »původní zpráva«, u článků a statí podle odst. 1) stačí však všeobecná výhrada na čelném místě novin nebo časopisů. Znění této výhrady není zákonem blíže předepsáno a stačí tedy, bude-li v takovém článku nebo stati uvedeno »otištění zakázáno«, »otištění vyhrazeno«, »všecka práva vyhrazena« a pod., jak se s tím často setkáváme v praxi. Tedy jakákoliv výhrada, z níž čtenář může seznati, že jejím účelem jest zapověditi otištění podle 1. odst. § 24 z. o pr. aut. Za takovouto výhradu jest nutno pokládati také označení »Copyright by...«, které, jak rozhodl Nejvyšší soud (z 28. II. 1935, Rv IV 535/33, Úr. sb. 191) připojeno pod nadpisem jednotlivých uveřejnění díla v novinách znamená poukaz na souhrn veškerých oprávně-

nění atuatorových plynoucích z práva autorského, tedy též výslovný zákaz otisku v jiných novinách. Tím však jest také význam této doložky pro oblast platnosti našeho zákona o právu autorském vyčerpán. Všecka ostatní díla chráněna jsou okamžikem svého stvoření, aniž by uplatňování původského práva vyžadovalo splnění jakýchkoliv formalit.

Doložka »Copyright by...« na dílech jiných, než člancích a statích vyjmenovaných v § 24 z. o pr. aut. není tedy odůvodněna naším zákonem o právu autorském, nýbrž zákony cizími a sice zákonnými předpisy Spojených Států Amerických.

Ve Spojených státech amerických podle kongresní akty ze 4. března 1909 (novelována a doplněna zákony z 24. VIII. 1912, z 2. III. 1913, z 28. III. 1914, z 18. XI. 1919, z 3. VII. 1926 a z 23. V. 1928) jest původská ochrana děl uveřejněných tiskem podmíněna splněním určitých formalit (čl. 1). Dílo musí být opatřeno výhradou původského práva sestávající ze slova »Copyright« a jména držitele původského práva. U tištěného literárního, hudebního nebo dramatického díla musí být uveden též rok uveřejnění (čl. 18). Každý exemplář díla v USA uveřejněný nebo odbývaný, musí být opatřen touto doložkou (čl. 9) a připojením této doložky na díle jest podmíněn vznik původského práva (čl. 9 a 12).

Toto původské právo nelze však uplatnit žalobou dříve, pokud nebyly splněny další formalty. Podle čl. 12 má být dílo co nejdříve přihlášeno k zápisu u Copyright office a musí být uloženy povinné dva exempláře díla.

U děl tiskem neuveřejněných jest nutno exemplář díla opatřený doložkou »Copyright« uložít a přihlásit k registraci.

Výhrada »Copyright« musí být připojena při knize nebo jiné tištěné publikaci na titulním listě nebo na stránce přímo následující nebo při periodickém díle buď na titulním listě nebo na první stránce textu každého jednotlivého čísla nebo pod hlavním titulem nebo při hudebním díle buď na jeho titulním listě nebo na první stránce hudby, ale stačí výhrada na každém svazku nebo na každém čísle novin nebo časopisu (čl. 19).

Osobou, na níž »Copyright« zní, může být buď původce nebo vlastník, t. j. osoba, jejíž právo je odvozeno od původce (Copyright proprietor) nebo konečně vykonavatel

poslední vůle, správce nebo právní nástupce původcův nebo vlastníkův. Může tedy »Copyright« znít stejně dobře na původce jako na nakladatele.

Jde nyní o to, zda nakladatel je oprávněn či povinen připojit doložku »Copyright by...« k dílu, jež vydal.

Je-li tu výslovná úmluva o této doložce v nakladatelské smlouvě, pak je ovšem věc jasná. Leč úmluvy tohoto druhu v nakladatelských smlouvách se zpravidla nevyskytují.

Podle 2. odst. § 4 zákona o nakl. sml., pokud toho vyžaduje ochrana nakladatelského práva, může nakladatel vykonávati práva propůjčená zákonem k ochraně původského práva i proti původci a jiným osobám. Zní-li nakladatelská smlouva pouze na české vydání, pak nejsou nakladatelova práva dotčena, na př. anglickým vydáním v USA. Leč může se stát, ač pravděpodobnost není velká, že česká kniha bude vydána v USA česky, a tu nutno přiznat zdejšímu nakladateli právo bránit se. Aby mohl zakročit je pak nutno, aby kniha nesla doložku »Copyright«. Nelze proto upřít nakladateli právo na označení díla touto doložkou.

Tím spíše je nutno přiznat mu toto právo v případech uvedených v § 13 z. o pr. aut., t. j. jde-li o díla, která vyšla bez pravého jména původce a původce se veřejně neprohlásil, neboť v těchto případech je nakladatel oprávněn uplatňovat práva příslušející původci.

Jinak je tomu s otázkou, zda je nakladatel povinen opatřit dílo doložkou »Copyright« a chránit tak původce před možným vydáním díla v USA. Domnívám se, že nikoliv.

Zákon o smlouvě nakladatelské ukládá nakladateli povinnost dílo rozmnožit a rozšiřovati za podmínky, jež jsou dále v zákoně uvedeny. Jest oprávněn za tím účelem vykonávati práva původcem mu zřízená a použití prostředků, jež mu zákon poskytuje v zájmu svého nakladatelského práva.

Není však povinen starati se o zachování práv původcových, zejména pak oněch jiných práv, jež nebyla smlouvou nakladatelskou dotčena. Také shora cit. předpisy mluví pouze o právu nakladatelově, nikoliv o jeho povinnosti (viz též Hillig-Greuner, Gutachten über urheberrechtliche, verlagsrechtliche und verlegerische Fragen, Leipzig 1934, II., str. 127 a n.).

Dnes jsou ovšem styky s USA přerušeny a registrace děl opatřených uvedenou doložkou u »Copyright office« není možná. Přesto však ani dnes neztrácí tato doložka svůj praktický význam.

V minulé světové válce byla situace podobná. Po jejím ukončení vydaly však USA zákon z 18. XII. 1919, který umožňoval ochranu v USA u děl uveřejněných v cizině po 1. VIII. 1914 (za podmínek reciprocity), jestliže budou splněny podmínky a formality zákonodárství USA požadované do 15 měsíců od prohlášení míru. K jakémusi podobnému řešení může dojít i po této válce a pak o registraci bude možno žádat u těch děl, jež budou opatřena touto doložkou.

Karel Scheinpflug.

Poplatnost listiny vzniká jen, je-li smlouva právně účinná.

I.

Na straně 31. tohoto ročníku upozornili jsme na nález Nss. z 9. září 1943, č. 292/42-5, Boh. fin. 10.607. Bylo v něm vysloveno, že i smlouva podléhající poplatku listiny (tedy nikoliv z právního jednání) podléhá poplatku teprve tehdy, stala-li se smlouva, v listině osvědčená, právně účinnou.

V nálezu z 8. prosince 1944, č. 122/44-2 rozhodoval Nss. podobný případ, avšak dospěl k názoru, že smlouva je vyjednaný odklad účinnosti právního jednání osvědčeného listinou nemá vliv na poplatnost, listina tedy

v takovém případě poplatku podléhá, poněvadž úřední schválení mělo být podmínkou pouze účinnosti právního jednání, nikoliv však jeho platnosti.

Stěžovatelé uzavřeli společenskou smlouvu ze dne 21. prosince 1941. Článek IX. smlouvy zní: »Tato smlouva nabude účinnosti pod podmínkou, že budou dána všechna nutná povolení, zvláště bude-li společnosti uděleno živnostenské oprávnění.« Z této společenské smlouvy byl předepsán poplatek podle stupnice II.

Odvolání podané proti tomuto poplatku bylo zamítnuto s tímto odůvodněním: »V daném případě jde o poplatek stupnicový ze společenské smlouvy tedy ve smyslu § 6, lit. a) zák. Sb. č. 31/1920 o poplatku z právního jednání. Nárok finanční správy na tento poplatek vznikl podle § 44, odst. 1 popl. zák. již okamžikem uzavření platného právního jednání a se zřetelem k tomu, že se § 10 zák. z 13. prosince 1862 rak. ř. z. č. 89 o vlivu odkládacích výminek vztahuje pouze na poplatek procentní, nezáleží na tom, že účinnost a tudíž splnění tohoto právního jednání bylo učiněno závislým na odkládací výmince, že společnosti bude uděleno živnostenské oprávnění a že tato výminka se nespĺnila (srov. nál. nss. F 3894/27, nál. z 13. října 1927 č. 14.267, F 3868). — Neúčinnost právního jednání nezpůsobuje ještě jeho neplatnost.

O stížnosti na toto rozhodnutí uvážil soud:

Pokud stížnost tvrdí, že smluvní strany se dohodly, že jsou vázány smlouvou pouze tehdy, když bude vydán živnostenský list a že teprve potom nastupuje platnost a účinnost smlouvy, není důvodná. Jak vychází ze znění ustanovení, obsaženého v čl. IX. smlouvy, jež bylo nahoře v prvním odstavci uvedeno, nebyla platnost smlouvy, jak stížnost uvádí, učiněna závislou na tom, že bude vydán živnostenský list, nýbrž smlouva měla teprve potom jen nabýt účinnosti. Tímto smluvním ustanovením vyjádřily strany jen to, že uzavírají smlouvu s odkládací výminkou, že společnosti budou udělena všechna nutná povolení, obzvláště povolení živnostenské. Platnost smlouvy nebyla tím však dotčena a smluvní strany byly jí ihned vázány. Opačné tvrzení stížnosti jest v rozporu s obsahem smlouvy.

II.

Tento nález je však zajímavý i s jiného hlediska. Stěžovatelé totiž na

podporu svého názoru, že listina, osvědčující uzavření smlouvy o veřejné obchodní společnosti nepodléhá poplatkům ani v případě, že shora zmíněná klausule bude pokládána pouze za odkládací výminku, uplatnili, že podle § 6 zák. č. 31/1920 Sb. podléhá poplatek již právní jednání samo, bez zřetele na to, je-li osvědčeno listinou či nikoliv, takže poplatek ze společenských smluv není již poplatkem »listinným« (ačkoli jeho výše je stanovena ve škále II.), nýbrž je poplatkem »z právního jednání« (i když jeho výše není stanovena v procentech). Stěžovatelé dovozovali z toho, že na tento poplatek se vztahují všechny zásady, které poplatkový zákon stanovil na poplatky procentní, tedy nejen (souhlasně s výnosem min. fin.) zásada, že více exemplářů listiny nezakládá víceronásobnou poplatkovou povinnost, nýbrž že platí pro tento poplatek všechna ustanovení daná pro poplatky z právního jednání a že zákonodárce výrazem »procentní« poplatek mínil poplatek »z právního jednání«. Do zákona č. 31/20 Sb. byly známy jen takové poplatky z právních jednání, z nichž se poplatek měřil procenty, proto »procentní« poplatek bylo jen jiným označením pro poplatek »z právního jednání« a § 10 zák. č. 89/1862 ř. z. nutno vykládati podle jeho pravého obsahu. V tomto směru však Nejvyšší správní soud otázku neřešil a zahradil se za skutečnost, že poplatek se měří dle škály, nikoliv v procentech.

Citujeme z nálezu shora zmíněného (z 8. prosince 1944, č. 122/44-2):

Dále dovozuje stížnost a odůvodňuje obsírně, že v důsledku ustanovení § 6 zák. Sb. č. 31/1920 poplatek ze smlouvy není již poplatkem listinným, nýbrž poplatkem z právního jednání. Těmito vývody se však nemusí soud zabývat, poněvadž žalovaný úřad, jak je patrné z odůvodnění naříkaného rozhodnutí, zaujímá totéž stanovisko, takže tato otázka mezi stranami není sporná. Žalovaný úřad však vychází z právního ná-

zoru, že vztahuje-li se § 10 zák. rak. ř. z. č. 89/1862 o vlivu odkládacích výminek toliko na poplatek procentní, je bez významu, že v tomto případě, kde jde o poplatek stupnicový, účinnost právního jednání byla učiněna závislou na odkládací výmince. Naproti tomu zastává stížnost, že je rozhodné, jakou právní povahu poplatek má, a nikoliv, jakým způsobem se měří; poněvadž nak v daném případě jde o poplatek z právního jednání, poplatková povinnost smlouvy nastupuje teprve okamžikem splnění odkládací výminky.

K tomu jest uvést:

Stížnost nepopírá že ze smlouvy o níž jde, má se měřiti poplatek podle stupnice II a nikoliv poplatek procentní. Ustanovení § 10 zák. z 13. prosince 1862 rak. ř. z. č. 89 zní: »Procentní poplatek z právních jednání, jejichž splnění jest učiněno odvislým od události, u níž je nejisto, zda nastane, dlužno bez újmy povinnosti, vyslovené v § 44 popl. zák. zaplatiti teprve, když tato událost nastane.«

Jak vychází z tohoto znění cit. § 10, jest odklad platební povinnosti omezen výslovně jen na poplatek procentní; výklad tohoto zákonného ustanovení který má stížnost za správný, odporuje znění zákona. Právní názor žalovaného úřadu je tudíž v souhlasu se zákonem a stížnost, tvrdící opak, jest neodůvodněná.

III.

Rekapitulujeme tedy:

Pro praksi společenských smluv obchodních (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost) nestačí podle dnešního stavu názorů Nejvyššího správního soudu ujednatí, že »účinnost smlouvy nastane teprve živnostenskoprávním schválením«, nýbrž je zapotřebí ujednatí, že »strany jsou vázány touto smlouvou ve všech jejích ustanoveních teprve tehdy, bude-li sdružení společníků ke společnému provozování podle příslušných předpisů, omezujících podnikání, schváleno příslušnými úřady, zejména bude-li uděleno zamýšlené společnosti živnostenské oprávnění, a teprve tím stane se tato smlouva platnou«.

To by vyhovovalo rozlišování mezi »účinností« a »platností«, ač podle

stavu zákona mezi obojím není rozdílu. Podle našeho názoru tedy ani takové slovní rozlišení není nic platné, nebude-li zásadně rozhodnuto, že poplatky z obchodních společností mají povahu poplatků »z právního jednání«

(stíhajících právní jednání bez ohledu na písemné osvědčení), a že pro ně platí všechna ustanovení, vztahující se na poplatky z právního jednání) (tedy také ustanovení o suspensivních výminkách).

Literatura.

Dr. Karel Knap: **Přehled práva filmového**, Knihovna Filmového kurýru sv. 36. Praha, 1945, str. 396 + XVI, cena brož. 150 K.

Práce, obsahující na 400 stran, jest v oboru právnických publikací dnešní doby pozoruhodnou událostí Autor, který jako právní poradce Českomoravského filmového ústředí měl přístup ke všem pramenům, jest nadto ještě spolupracovníkem na jednotlivých normách ČMFÚ, takže jeho výklady na mnoha místech mají povahu oficiosnosti. Tím se dostává právnímu světu do rukou pomůcka v každém směru spolehlivá.

Je to první zpracování celé materie filmového práva, jak bylo upraveno uzákoněním organizace filmového oboru v posledních letech, a zahrnuje dobu do 1. ledna 1945. Příslušné normy jsou otištěny a komentovány. V předmluvě zdůrazňuje autor zejména význam organizačně vybudované samosprávy filmové, kterou pokládá za vzor i pro jiné obory (na př. pro právo divadelní).

1. V díle jest věnována pozornost všem dosud platným i novým předpisům veřejnoprávním, pokud jde o provozování podnikání filmového (výroba, půjčovny, promítání filmů). Sem spadají také předpisy policejní. Stručně možno tuto veřejnoprávní úpravu označiti jako předpisy o státním dozoru na filmové podnikání.

2. Dále podává dílo přesný obraz filmové samosprávy, která má základ v nařízení říšského protektora o zřízení Českomoravského filmového ústředí z 26. října 1940, jakož i v doplňujícím nařízení z 15. února 1941 a v prováděcím nařízení z 15. července 1941. Těmito státními normami byl zřízen nejvyšší stavovský orgán, jakožto korporace veřejného práva, zvaná nyní Českomoravské filmové ústředí (ČMFÚ), který jest oprávněn stanoviti podmínky pro provoz, otevření a zrušení podniků ve filmovém oboru a v dáváti nařízení abstraktní (obecně platná) o hospodářsky důležitých otázkách filmového podnikání, zvláště o způsobu

a obsahu smluv filmového hospodářství, jakož i vydávati bližší předpisy pro výkon činnosti jednotlivých členů ČMFÚ. Těmito členy jsou všechny osoby, které jako podnikatelé filmy vyrábějí, do obchodu uvádějí, převádějí a jako filmoví tvůrčí pracovníci při zhotovení filmů spolupůsobí. Jsou jimi také vedoucí produkce, režiséři, kompozisté, libretisté, hudební dramaturgové, hudebníci, asistenti výroby, architekti, kameramani atd., jakož i filmoví herci. Členství jest nucené. Kdo vykonává nějakou činnost, spadající do podnikání filmového, nejsa členem ČMFÚ, jest trestný za soudní přestupek, kdo poruší předpisy jako člen ČMFÚ, je trestný nejenom tímtež způsobem, ale mimo to podléhá disciplinární moci (pořádkové tresty) své stavovské organizace, totiž ČMFÚ.

Normy, které vydává ČMFÚ, jsou uveřejňovány ve Věstníku ČMFÚ, jenž vychází od dubna 1941. Normy, v tomto Věstníku uveřejněné, tedy jsou obecně závazným právním pramenem. Věstník lze každému koupiti, není tedy přístupný jen členům, i když zásadně normy, v něm obsažené, jsou adresovány jen na členy stavovské organizace.

Zde jest zajímavou upozorniti, že ČMFÚ podle nařízení říšského protektora z 8. září 1942 schvaluje i smlouvy o pronájmu místností pro kinematografy, bez tohoto schválení jsou neplatné, takže v tomto oboru pravomoc ČMFÚ se vztahuje i na osoby, které nejsou členy ČMFÚ, totiž na pronajímatele (str. 337).

3. Probíráti jednotlivé stavovské normy ČMFÚ jest pro praktického právníka velmi vděčné. Jejich základním znakem jest, že usměrňují právní úpravu ve filmovém oboru jednotně, odstraňují možnost libovolného sjednávání otázek mezi smluvníky a v tomto směru, pokud některou otázku upravují, působí kogentně v tom smyslu, že rozhodne-li se některý smluvník k uzavření smlouvy, může ji uzavřít jen tak, jak předepsáno, anebo vůbec ne. Tedy typické případy »donucení ke smlouvě soukromoprávní«, jak se